

Sygn. akt III CSK 302/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. S. i T. S.

przeciwko Bankowi S.(...) w S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 kwietnia 2008 r.,

skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 8 maja 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powodowie E. S., M. S. oraz T. S. wnieśli 31 marca 2005 r. o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez Bank S.(...) w S. z dnia 12 lutego 2004 r., któremu Sąd Rejonowy w B. nadał klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 15 czerwca 2004 r.

W uzasadnieniu powództwa podali, że roszczenie objęte tytułem nie wynika z czynności bankowej, lecz z czynu niedozwolonego a ponadto legło przedawnieniu.

Pozwany Bank S.(...) w S. wnosił o oddalenie powództwa. Powołał się na prawomocny wyrok skazujący powodów za czyn wyrządzający szkodę bankowi oraz na umowę przystąpienia do długu z tego tytułu, jaką powodowie E. S. i T. S. podpisali 15 listopada 1994 r. z aneksem z dnia 31 stycznia 1995 r.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2006 r. Sąd Okręgowy w K. pozbawił wykonalności wymieniony tytuł wykonawczy w całości w stosunku do M. S. a w stosunku do E. S. i T. S., co do kwoty 270.732,47; w pozostałej części Sąd powództwo oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany bank wystawił dnia 12 lutego 2004 r. bankowy tytuł egzekucyjny określając zadłużenie powodów na łączną kwotę 444.409,70 złotych wskazując, że obejmuje ona zagarnięte mienie pozwanego banku zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego sygn. akt II A Ka (...). Stosownie do wniosku z dnia 16 lutego 2004 Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 15 czerwca nadał temu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. oraz Sądu Apelacyjnego powodowie zostali skazani za to, że w okresie od 17 lipca 1992 r. do 5 lutego 1994 r. w B., po uprzednim zawarciu z pozwanym bankiem umowy o prowadzenie sprzedaży ratalnej towarów kredytowych przez bank, działając czynem ciągłym, wspólnie i w porozumieniu przez podrobienie 361 umów sprzedaży ratalnej oraz załączonych do nich oświadczeń kredytobiorców i poręczycieli tych kredytów zagarnęli mienie społeczne znacznej wartości w kwocie 444.409,70 złotych na szkodę Banku S.(...) w S.(...).

15 listopada 1994 r. powodowie E. S. i T. S. zawarli z pozwanym bankiem umowę przystąpienia do długu, co do zadłużenia w kwocie 328.875,28 złotych wynikającego z niezapłaconych zobowiązań z umów o kredyty ratalne zobowiązując się do spłaty zadłużenia do 30 maja 1998 r. Na skutek dokonanych wpłat obecne zadłużenie z tytułu umowy według ksiąg bankowych wynosi 270.732,48 złotych

Na podstawie tych ustaleń Sąd Okręgowy przyjął, że skazanie powodów wiązało się z czynnościami bankowymi. Czynnością bankową była także opisana umowa o przystąpienie do długu.

Sąd uznał za trafny zarzut przedawnienia jedynie wobec powoda M. S. Co do pozostałych powodów Sąd przyjął, że ze względu na umowę przystąpienia do długu nie upłynął 10 – o letni termin przedawnienia liczony do dnia złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2007 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego oddającego częściowo powództwo wniesioną przez powodów E. S. i T. S.

Sąd Apelacyjny podzielił dotychczasowe ustalenia faktyczne. Jego zdaniem, umowa przystąpienia do długu była niewątpliwie czynnością bankową a jej przedmiotem były zobowiązania wynikające z podrobionych umów objętych skazującym wyrokiem karnym. Z tej przyczyny Sąd Apelacyjny uznał, że powołanie wyroków karnych w bankowym tytule egzekucyjnym jest jedynie skrótowym odwołaniem się do umowy przystąpienia do długu. Z treści tej umowy wynika, że zadłużenie wobec banku na dzień podpisania umowy wynosiło 328.875,28 złotych. Na podstawie opinii powołanego w sprawie biegłego, który ustalił na dzień 26 marca 2006 r. według ksiąg bankowych wysokość zobowiązań z tytułu niespłaconych kredytów w wysokości 273.030,87 złotych, co przy braku apelacji strony pozwanej nie mogło zostać uwzględnione w postępowaniu odwoławczym.

Odnosząc się do podnoszonego przez powodów w toku postępowania sądowego oraz w apelacji zarzutu przedawnienia Sąd Apelacyjny stwierdził, że źródłem zobowiązania powodów jest wymieniona umowa z dnia 15 listopada 1994 r., którą powodowie podpisali jako osoby prywatne bez wskazywania, by czynili to w ramach działalności gospodarczej. Skoro tak, to zdaniem Sądu, z art. 118 k.c. wynika, że do dochodzenia roszczeń wynikających z tej umowy pozwany Bank miał lat 10, a w tym czasie wniósł o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Ponieważ powód M. S. umowy tej nie podpisał, Sąd Okręgowy uznał podniesiony przez niego zarzut przedawnienia za skuteczny i uwzględnił jego powództwo.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli powodowie T. S. oraz E. S.

Zarzucili w skardze kasacyjnej naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 118 k.c. i przyjęcie, że termin przedawnienia roszczenia pozwanego Banku wobec powodów wynosi 10 lat.

Ponadto, według skarżących, Sąd naruszył art. 96 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm. nazywanej dalej jako Prawo bankowe) przez niepozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego pomimo stwierdzenia, że:

1) bankowy tytuł egzekucyjny został wystawiony na wierzytelność nie wynikającą bezpośrednio z czynności bankowej, ani z ksiąg banku, ani te z dokumentów bankowych,

2) bankowy tytuł egzekucyjny dotyczy faktycznie innej czynności prawnej niż źródło wierzytelności wymienione w treści tytułu,

3) bankowy tytuł egzekucyjny opiewa na wierzytelność, która nie może być dochodzona przez pozwanego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego.

Na tej podstawie powodowie wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu ewentualnie orzeczenie co do istoty i pozbawienie w całości wykonalności kwestionowanego tytułu wykonawczego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej ograniczają się do naruszenia norm prawa materialnego, co oznacza, że decydujący dla ich oceny jest stan faktyczny sprawy, będący podstawą wydania zaskarżonego wyroku. Przedmiotem ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji było między innymi zawarte w treści bankowego tytułu egzekucyjnego określenie czynności bankowej, z której wynika dochodzone roszczenie. Pozwany Bank wystawiając tytuł wykonawczy i oznaczając zadłużenie solidarne powodów na łączną kwotę 444.409,70 złotych wskazał, że obejmuje ono zagarnięte mienie Banku, zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego Sądu Apelacyjnego w sprawie sygn. akt II A Ka (...). Zdaniem Sądu, powołanie w tytule egzekucyjnym wyroku karnego było jedynie skrótowym odwołaniem się do czynności powodów, w tym do umowy przystąpienia do długu z dnia 15 listopada 1994 r. Jej przedmiotem były zobowiązania wynikające z podrobionych umów objęte czynami, za które powodowie zostali skazani prawomocnym wyrokiem karnym. W ten sposób Sąd drugiej instancji ocenił oświadczenie pozwanego Banku, zawarte w wystawionym jednostronnie tytule egzekucyjnym, który w rozumieniu (przy uwzględnieniu treści art. 95 ust. 1 Prawa Bankowego) przepisów procesowych jest dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.). Dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie, a więc korzysta z domniemania autentyczności oraz z domniemania, iż zawarte w nim oświadczenie złożyła osoba, która go podpisała.

Dokument prywatny jest samodzielnym środkiem dowodowym, wymienionym wprost w kodeksie postępowania cywilnego, którego moc sąd ocenia według zasad określonych w art. 233 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2004 r. OSNC 2005/6/113). Może stanowić podstawę ustaleń faktycznych i wyrokowania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 września 1985 r., IV PR 200/85, OSNCP 1986, nr 5, poz. 84 i z dnia 3 października 2000 r., I CKN 804/98, nie publ.). O materialnej mocy

dowodowej dokumentu prywatnego, zależącej od jego treści, rozstrzyga sąd według ogólnych zasad oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.). Na jego podstawie łącznie z innymi przeprowadzonymi dowodami oraz przy zastosowaniu domniemań faktycznych sąd dokonuje ustaleń niezbędnych dla stosowania prawa materialnego. Przy braku zarzutów naruszenia przepisów postępowania i nieskuteczności w postępowaniu kasacyjnym - w razie zgłoszenia - zarzutu dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów należy uznać, iż nie doszło do wykazywanego przez powodów naruszenia art. 96 ust. i 2 Prawa Bankowego w żadnej z postaci. Częściowe oddalenie powództwa wiązało się bowiem z ustaleniem faktycznym, że bankowy tytuł wykonawczy obejmował zobowiązanie z czynności bankowej - umowy przystąpienia do długu. Wbrew temu, co zarzuca się w skardze kasacyjnej Sąd drugiej instancji nie oparł swego rozstrzygnięcia na stwierdzeniu, że tytuł egzekucyjny został wystawiony na wierzytelność dotyczącą innego zdarzenia prawnego, które nie mogło stanowić podstawy do uproszczonego dochodzenia przez Bank roszczenia z tego tytułu. Umowa przystąpienia do długu jest czynnością bankową, stanowiącą szczególne zabezpieczenie wierzytelności i pozwany Bank w oparciu o wyciągi z ksiąg bankowych, dowodzących istnienia zobowiązania powodów z umowy z dnia 15 listopada 1994 r. był uprawniony do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 stycznia 2000 r. I ACa 441/1999, Pr. Bankowe 2001/6/30). Uprawnienie to, zgodnie z art. 181 Prawa bankowego, obejmuje także czynności bankowe dokonane przed 1 stycznia 1998 r. Według jednolitego stanowiska Sądu Najwyższego, do nadania klauzuli wykonalności wystawionym po tym dniu bankowym tytułom egzekucyjnym nie jest wymagane oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji. (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1998 r., sygn. akt III CZP 50/1998, Prok. i Pr. 1999/4/33 oraz sygn. akt III CZP 46/1998, OSNC 1999/7-8/125).

Słusznie natomiast zarzuca się w skardze kasacyjnej naruszenie art. 118 k.c. przez przyjęcie 10 – o letniego terminu przedawnienia roszczenia objętego bankowym tytułem egzekucyjnym, wynikającego z umowy przystąpienia do długu. Uchybienie Sądu trafnie ilustruje przytoczony w skardze kasacyjnej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r. (sygn. akt II CK 113/02, OSP z 2004 r., nr 11, poz. 141 por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 r. IV CSK 356/2006, niepubl.). Według art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Do zastosowanie trzyletniego

terminu przedawnienia nie jest wymagane, aby obie strony stosunku prawnego, z którego wywodzi się roszczenie majątkowe, prowadziły działalność gospodarczą. Wystarczy, że działalność gospodarczą prowadzi tylko strona dochodząca roszczenia, które wiąże się z tą działalnością. Dlatego zbędne było podkreślanie w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, że powodowie podpisywali umowę z dnia 15 listopada 1994 r. jako osoby nie prowadzące działalności gospodarczej. Ta okoliczność, wbrew odmiennej opinii Sądu Apelacyjnego, pozostaje bez wpływu na termin dochodzenia roszczeń przez Bank, który jest niewątpliwie przedsiębiorcą, do którego zakresu działania należy między innymi udzielanie kredytów i przyjmowanie zabezpieczeń ich spłaty.

Wadliwa wykładnia art. 118 k.c. sprawiła, że Sąd drugiej instancji podjął się oceny okoliczności mających wpływ na bieg dłuższego, bo 10 – o letniego terminu przedawnienia. Wobec tego wymaga ustalenia i rozważenia, czy nie wystąpiły inne – poza złożeniem dnia 23 września 2004 r. wniosku o nadanie klauzuli wykonalności - okoliczności, które mogły mieć wpływ na bieg trzyletniego terminu przedawnienia albo też sprzeciwiałyby się uwzględnieniu skutków upływu terminu przedawnienia, przewidzianych w art. 117 § 2 k.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji pozostawiając temu Sądowi, zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.